

Kognitivní schopnosti a jejich zhodnocení v kulturně rozmanité společnosti

Denisa Denglerová

Kognitivní procesy – co je ovlivňuje?

- Pozornost
 - Závislost pozornosti na okolí – pozornost jako konstrukce reality – Broadbentův filtr,...
 - Kulturní kontext pozornosti – Nisbett, Masuda a jejich experimenty
- Percepce
 - Percepce a její kulturní koncept – otázka vnímání barev, souvislost jazyka a vnímání, doklad konstruované percepce
 - Orientace v prostoru

Kategorizace jako cesta k uchopení reality

- **Taxonomická** kategorizace – objekty jsou si podobné nějakou svou vlastností, která je pro ně typická
- **Kontextová** kategorizace – seskupuje objekty na základě přirozených vztahů, které mezi sebou objekty mají
- Interkulturní rozdíly v kategorizaci

Intelligence

- Co je to intelligence? Různá pojetí intelligence
 - Psychometrické pojetí intelligence
 - Biologické pojetí intelligence
 - Pojetí intelligence vycházející z procesu učení
 - Kontextové (environmentální) pojetí intelligence
 - Systémové pojetí intelligence
- Kulturní kontext
 - Cattel
 - Flynnův efekt
 - On-line prostředí

Zdroje

- https://www.researchgate.net/figure/Still-photo-from-animated-underwater-vignette_fig6_10579289
- Richard Nisbett - The Psychology of Thinking
<https://www.youtube.com/watch?v=XKm4VoExc0Q>
- Denisa Denglerová: Testování kognitivních schopností u dětí v kulturně rozmanité společnosti (2015) – první tři kapitoly

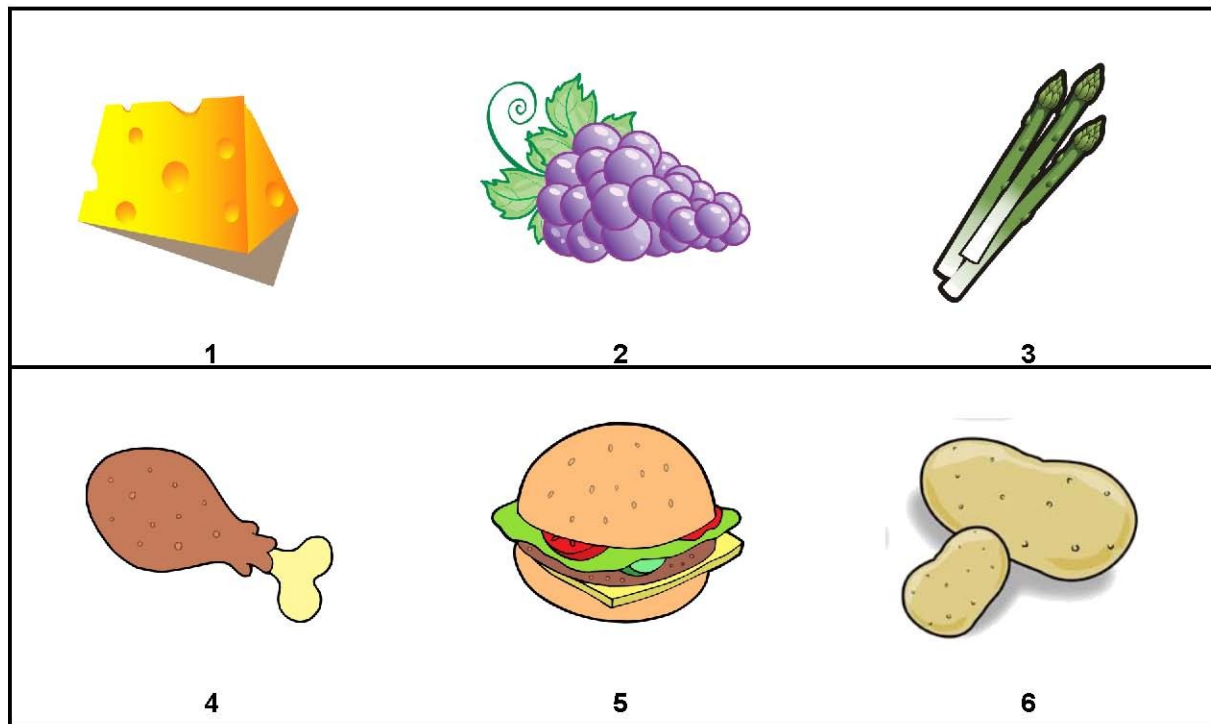
Principy spravedlivého testování

- Obzvláště důležité při testování inteligence – při interpretaci nízkých výsledků možnost záměny s nepodnětným/sociálně znevýhodňujícím prostředím.
- Mateřský jazyk!!!
- Přítomno i v neverbálních testech
- Historicky již v USA na počátku 20. století (Indián nepozná na obrázku bicykl, považuje ho za divného koně apod.)
- V našich testech stále přítomno, děti mohou být vylučovány ze společného vzdělávání.

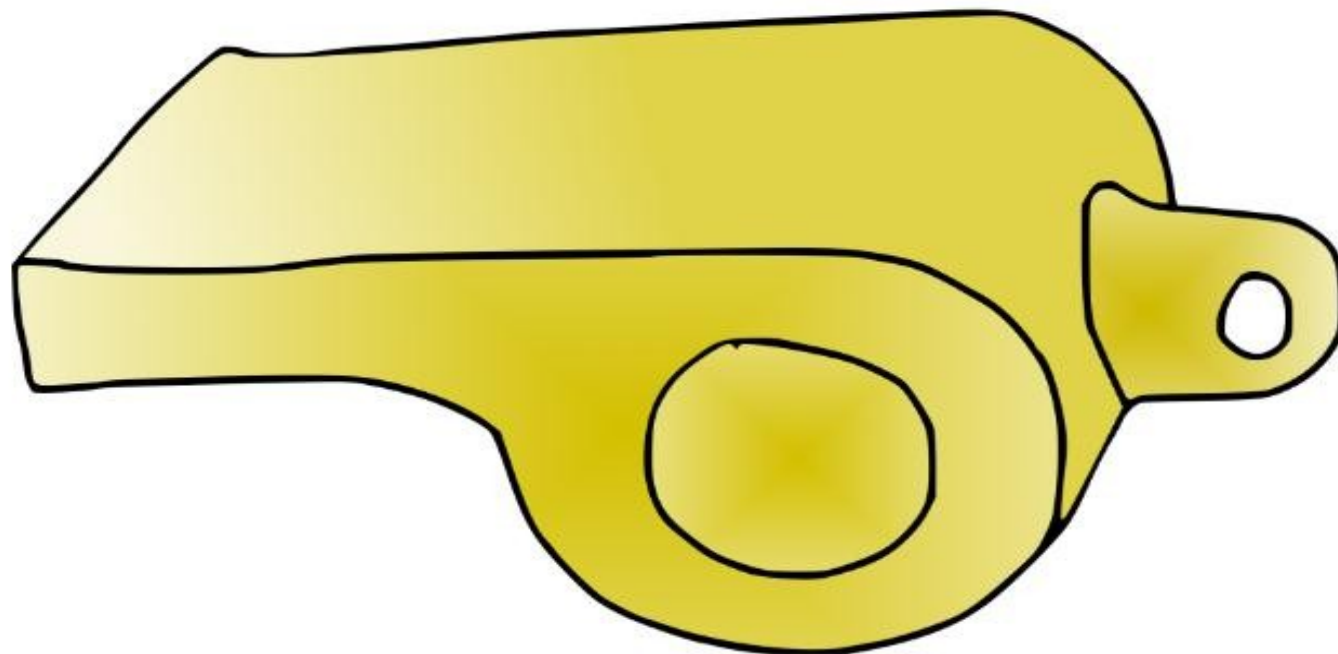
WISCIII – nejrozšířenější k testování inteligence dětí 6-16 let
Který obrázek patří do prázdného pole?
Zkušenost s ledničkou je nezbytná...

Který obrázek z vrchního řádku patří k obrázku ze spodního řádku?

Co na obrázku chybí? (Test pro předškolní děti a 1. stupeň ZŠ)

Otvor v píšťalce 😊

- dítě musí obrázek nejprve správně identifikovat (a výrazně větší šanci poznat píšťalku bude mít např. dítě fotbalového trenéra)
- potom si vzpomenout (nebo odhalit, což ale považujeme v této věkové skupině za velmi nepravděpodobné), že píšťalka, aby fungovala, musí disponovat otvorem, kterým proudí vzduch
- Všechny tři obrázky tedy ve skutečnosti testují znalosti, které děti mají se světem. Problém je v tom, že nevíme, jestli vybrané obrázky opravdu reprezentují ten svět, který testované dítě obklopuje, s kterým se běžně setkává a z kterého má tedy příležitost se učit.